

מדינת ישראל

משרד המשפטים

לשכת היועצת המשפטית לממשלה

ירושלים, ט"ו סיוון תשפ"ו
31 מאי 2026
מס' מסמך: 004-99-2026-012387
(בתשובה נא לציין מספרנו)

לכבוד משתתפי הדיון

שלום רב,

הנדון: יישום פסקי הדין בנושא גיוס בני ישיבות

ביום 20.5.26 התקיים דיון מעקב מס' 14 בנושא שבנדון בראשות היועצת המשפטית לממשלה, בהשתתפות הפרקליט הצבאי הראשי (הפצ"ר), המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), קצין משטרה צבאית ראשי (קמצ"ר), רמ"ח כליאה במשטרה צבאית, סגנית מפקדת יחידת "מיטב", רמ"ד אג"מ יועמ"ש המשטרה, היועץ המשפטי של משרד האוצר, היועצת המשפטית למערך הדיגיטל, וגורמי מקצוע ומשפט נוספים מרשות האוכלוסין, מערך הדיגיטל, משרדי המשפטים, האוצר, הביטחון ומצה"ל.

הדיון נערך, בין היתר, בהמשך לפסק הדין שניתן ביום 19.11.25, בהרכב מורחב של בית המשפט העליון בבג"ץ 5819/24 (להלן: **פסק הדין**), בעתירות שעסקו ביישום חובת המדינה לאכוף את חובת הגיוס באופן שוויוני ואחיד. בפרט התמקד הדיון ביישום החלטת בית המשפט שניתנה ביום 26.4.26, בהרכב מורחב של בית המשפט העליון שדן בבקשות על פי פקודת ביזיון בית המשפט וכן בקשות למתן צווים מן הצדק לפי סעיף 15 לחוק-יסוד: השפיטה, באשר לחובת המדינה לקבוע צעדי אכיפה פליליים ואזרחיים כלכליים אפקטיביים כלפי משתמטים (להלן: **ההחלטה**).

יוזכר כי בכל הנוגע למישור הפלילי הבהיר בית המשפט שהנתונים שהוצגו בפניו בנוגע להיקף צעדי האכיפה שנקטו כלפי משתמטים בני הציבור החרדי, לעומת צעדי אכיפה כלפי משתמטים מהציבור הכללי, בפרט על רקע שיעור בני הציבור החרדי שהוכרזו כמשתמטים מטרידים מאוד. נקבע, כי על המדינה לפעול בשקידה ראויה ובמהירות האפשרית לשם נקיטת הליכים פליליים ממשניים כלפי מי שהוכרזו כמשתמטים מקרב בני הציבור החרדי. יש להגיע, בהקדם האפשרי, למצב שוויוני, תוך ששיעור המשתמטים בני הציבור החרדי שנקט לגביהם הליך פלילי לא יפחת משיעורם באוכלוסיית המשתמטים, בהשוואה למגזרים אחרים. בתוך כך נקבע כי על המשטרה לסייע לרשויות האכיפה של הצבא ולפעול לאכיפת חובת הגיוס על בני הציבור החרדי, זאת אף ביתר שאת בהתחשב בכך שמדובר בהפרת חוק המונית, מודעת ומתמשכת.

במישור האזרחי-כלכלי, בית המשפט, בין היתר, נתן הוראות אופרטיביות על מנת להבטיח את קיום הוראות פסק הדין ביחס לקבוצת הטבות כלכליות הניתנות כיום על-ידי המדינה גם לחבי גיוס, אשר גורמי המקצוע סבורים שהתניית המשך קבלתן בהסדרת מעמד מול רשויות הצבא היא אפקטיבית, ישימה ואפשרית בטווח הזמן הקרוב.

בשל השתתפותו של רח"ט תומכ"א בדיון שנערך בכנסת במקביל לדיון זה, חלף השתתפותו בדיון שבנדון, גורמי הצבא התבקשו להעביר את הנתונים העדכניים ביותר בדבר היקף המתגייסים בני הציבור החרדי, נכון לשלישון גיוס זה (חודשים דצמבר 2025 – מרץ 2026). זאת, עד ליום 4.6.2026.

מנתונים משלימים שהועברו על ידי צה"ל בעקבות הדיון עולה כי להערכתם סך המתגייסים בני הציבור החרדי בחציון הראשון של שנת הגיוס 2025 (31.12.25-1.7.25), עמד על 1,866 מתגייסים. נתון זה, כך לפי גורמי הצבא, מלמד על עלייה מוערכת של כ-50% במספר המתגייסים ביחס לחציון המקביל בשנת הגיוס 2024 (שהסתיימה ביום 31.6.25). הגם שנתונים אלה רחוקים מלהלום את צרכי הביטחון של המדינה, את הצורך הדחוף שעליו עמד הצבא בהגדלת הצבא הסדיר, ואת ערך השוויון, הדגישו גורמי הצבא כי מדובר בעלייה המלמדת על האפקטיביות של הגברת המאמצים לאכיפה שוויונית של חובת הגיוס ושל הצעדים המכוונים למניעת הטבות כלכליות ממשתמטים.

גורמי הצבא הציגו נתונים שונים במישור האכיפה, כפי שיפורט להלן.

1. **משתמטים ומיועדים לשירות שהוצא בעניינם צו לפי סעיף 12**

(א) על פי הנתונים שנמסרו, בצה"ל כולו ישנם 39,621 משתמטים. מתוכם, לפי הערכת הצבא, כ-75% בני הציבור החרדי.

(ב) כמו כן, ישנם 52,460 מיועדים לשירות ביטחון אשר הוצאו בעניינם צווים לפי סעיף 12 (לאחר פקודת מעצר), מתוכם, לפי הערכת הצבא, כ-80% מקרב כלל המחזיקים בצו גיוס לפי סעיף 12 הם בני הציבור החרדי.

2. **אכיפה במעברי גבול**

(א) גורמי רשות האוכלוסין דיווחו על שיפור בממשקי העבודה במעברי הגבול ועל עלייה באפקטיביות של הפיקוח, לרבות ניטור החל משלבים מוקדמים של הגעה לשדה התעופה.

(ב) על פי נתוני החודשים האחרונים (החל מחודש ינואר 2026), אחד מתוך שישה חבי גיוס המעוכבים במעברי הגבול לא מורשה לעזוב את שטח המדינה, בעוד שבעבר היה מדובר באחד מתוך כאלף חבי גיוס. כן מאז יום 5.1.26, נאסרה יציאה מן הארץ ביחס ל-100 חבי גיוס.

3. **פעולות יזומות מול משתמטים ושיתוף הפעולה בין הצבא לבין המשטרה**

(א) גורמי הצבא עמדו על החשיבות בביצוע פעולות אכיפה פרטניות מול משתמטים ועריקים, הן פעולות יזומות והן עיכוב משתמטים במפגשי אקראי עם גורמי משטרה. זאת, נוכח אפקט ההרתעה המשמעותי הטמון בכך, וזאת אף בהינתן מגבלת המשאבים הקיימת, בשים לב לתקופה הנוכחית. לעמדת גורמי הצבא, גם אם ניתן לבצע פעולות יזומות מול מספר קטן באופן יחסי של משתמטים מתוך סך המשתמטים הכללי, הרי שהאפקט המצטבר שלהן עולה בהרבה על התרומה הישירה.

(ב) גורמי המשטרה עדכנו על השיח שערכו עם המשטרה הצבאית בעקבותיו ניתנה החלטת המפקח"ל לשנות את מדיניות המשטרה, כך שכל משתמט או עריק שמעוכב על ידי המשטרה במסגרת "מפגש אקראי" יוחזק למשך כחצי שעה, עד להגעת גורם מהמשטרה הצבאית לשם איסופו להמשך טיפול בפרק זמן זה.

(ג) ביחס לפעולות היזומות מול ציבור המשתמטים, גורמי הצבא עדכנו על טיוב שיתוף הפעולה מול המשטרה באופן המאפשר לבצען בצורה אפקטיבית יותר, **תוך הסכמה שהושגה בין צה"ל למשטרה על ביצוע פעולות יזומות משמעותיות נגד משתמטים לרבות מעצרים בטווח הזמן הקרוב.**

(ד) נוכח הצורך בשמירת התכנית האופרטיבית שנקבעה בין הצבא למשטרה חשאית, ככל שהדבר יידרש, המידע הפרטני יוצג לבית המשפט במעמד צד אחד, בהתאם לשיקול דעת בית המשפט.

4. העברת מידע אודות חבי גיוס מצה"ל לרשויות המדינה

(א) לשם יישום מדיניות האכיפה האזרחית-כלכלית, ובפרט התניית קבלת הטבות כלכליות מהמדינה בהסדרת מעמד של חבי גיוס מול רשויות הצבא, בהתאם להחלטת בג"ץ ולמצב המשפטי הקיים, נדרשת העברת מידע עדכני באופן שוטף אודות חבי הגיוס מצה"ל אל משרדי הממשלה.

(ב) מענה דיגיטלי לצורך האמור יינתן על ידי מאגר מידע דיגיטלי המצוי בהליכי הקמה בימים אלו על ידי מערך הדיגיטל הלאומי, באמצעותו ימסרו נתונים על חבי גיוס במעמד של משתמט, עריק או מי שהוצא בעניינו צו לפי סעיף 12, לגורמי המדינה האמונים על מתן ההטבות הכלכליות.

(ג) להערכת נציגות מערך הדיגיטל, בעוד **כשבועיים** צפויה השלמת הקמת הממשק הדיגיטלי באופן שיאפשר את שליפת המידע על ידי המשרדים.

(ד) עד להשלמת המאגר, העברת הנתונים האמורים תתבצע באמצעות בקשת העברת מידע בין גופים ציבוריים בהתאם לדין כך שיועברו רשימות המצויות בידי הצבא בשלמותן בקבצי "אקסל". זאת, באופן שיאפשר לעמוד במועדים שנקצבו בהחלטת בית המשפט.

(ה) גורמי הצבא הבהירו כי עם קבלת בקשה מתאימה מהמשרד הממשלתי, תופק הרשימה האמורה ותועבר בתוך ימים בודדים. יצוין, כי עובר להפצת סיכום זה, המידע כאמור הועבר מהצבא אל משרד הבינוי והשיכון ואל משרד העבודה.

5. מדיניות התביעה והעמדה לדין

(א) גורמי הצבא הבהירו שלהערכתם, בשל קיצור התקופה עד להוצאת צו לפי סעיף 12, וכן עד להכרזה על השתמטות, בתוך כחצי שנה יהיו כ-90,000 חבי גיוס בני מעצר. עוד הובהר כי תנאי להגשת כתב אישום הוא ביצוע מעצר או התייצבות של המלש"ב.

(ב) על פי מדיניות הצבא העדכנית, קוצר פרק הזמן שבין שליחת צו ראשון ועד ההכרזה על חב גיוס תחת סטטוס "משתמט", כשהדבר, בתורו, משפיע על קיצור הזמן עד לשיפוט בדין משמעתי או להגשת כתב אישום, לפי נסיבות העבירה.

(ג) נכון להיום, במהלך שנת 2026, הוגשו 232 כתבי אישום נגד משתמטים, **מתוכם 16 חרדים**, לפי אינדיקציות שונות.

(ד) גורמי הצבא עדכנו כי בכוונתם להוריד את רף ההעמדה לדין פלילי בגין עבירת ההשתמטות, מ-540 ימי השתמטות כיום, למשך השתמטות של שנה על פי המדיניות החדשה. על כוונה זו הוכרז כבר בפברואר, אך הועברה פנייה בנושא לפצ"ר מטעם הסניגורית הצבאית הראשית ועם סיום בחינתה תתקבל החלטה סופית בעניין, בהקדם האפשרי.

6. סיכום היועצת המשפטית לממשלה

(א) בהתאם למצב החוקי הקיים ולפסיקת בג"ץ, חובה על כלל גופי המדינה, להגביר את מאמצי האכיפה הפלילית והאזרחית לטובת עמידה בחובת השוויון בנטל וקידום הגיוס לצה"ל. חובה זו מתעצמת על רקע צרכי הצבא. לפי עמדת הצבא, הגברת הגיוס של משתמטים לשירות סדיר היא תנאי יסודי להקלה בעומס הכבד המוטל על משרתים המילואים.

(ב) היועצת המשפטית לממשלה בירכה על פעולות המשטרה הצבאית באכיפה.

(ג) היועצת המשפטית לממשלה בירכה על החלטת מפכ"ל המשטרה בדבר שינוי מדיניות המשטרה ביחס לפעילות מול משתמטים. משטרת ישראל ניצבת בפני אתגרים רבים, ועמידתה באתגר חיוני זה ומילוי חובתה בהקשר זה דורשים השקעת משאבים ומאמץ. (ד) פעילותה המוגברת של המשטרה מול משתמטים, צפויה, ככל שאכן תמומש, להביא להגברת האפקטיביות של מאמצי האכיפה, לשיפור ההרתעה ולאפשר הגשת מספר גדול יותר של כתבי אישום בעקבות מעצר משתמטים.

(ה) יש לברך על ההסכמות בין גורמי הצבא והמשטרה, כמפורט לעיל. כוונת הצבא והמשטרה לבצע יחדיו פעילות אכיפה יזומה משמעותית בטווח הזמן הקרוב היא חשובה ביותר. כאמור לעיל על המדינה להיערך להציג את הפרטים לבית המשפט במעמד צד אחד.

(ו) היועצת המשפטית לממשלה בירכה גם על שיתוף הפעולה החשוב עם מערך הדיגיטל לטובת הקמת מאגר מידע, שיהווה בסיס חיוני לאכיפה משמעותית במישור האזרחי. (ז) התגייסות מערך הדיגיטל לנושא זה חיונית, ומערך הדיגיטל מתבקש לעשות כל מאמץ לסיים את הכנת המאגר בלוח הזמנים שדובר בו, ובכל מקרה ההודעה לבית המשפט תכלול עדכון באשר לסטטוס הקמת המאגר.

(ח) עד להסדרת מאגר הנתונים הדיגיטלי, הצבא מתבקש להעביר למשרדי הממשלה את הנתונים בקבצי "אקסל", ולטפל בבקשות של המשרדים לקבלת מידע בדחפיות. כמו כן, נדרש לעדכן את הנתונים לכל הפחות בתדירות של פעם בחודש – כאמור, עד להסדרת ממשק דיגיטלי. בהמשך לשאלות שהתעוררו, עמדת היועצת המשפטית לממשלה היא כי הדרישה לשלילת הטבות מתייחסת לשלוש קבוצות: "עריקי בקו"ם", משתמטים, ומי שהוצא בעניינו צו 12, בין אם מועד ההתייצבות שלו שנקבע בצו חלף ובין אם לאו. בהתאם לכך, הנתונים שאותם מעביר הצבא למשרדי הממשלה צריכים לכלול את שלוש הקבוצות האמורות.

(ט) לפי הנתונים שהציגו גורמי הצבא, עדיין ישנו פער משמעותי מבחינת היקף כתבי האישום המוגשים בעניינם של משתמטים בני הציבור החרדי לעומת יתר המגזרים, וגורמי האכיפה בצבא ובמשטרת ישראל מתבקשים לעשות כל מאמץ לצמצם את פערי השוויון. כאמור, ברי, כי לפעילות היזומה מול משתמטים ולעיכוב של משתמטים אותם

פוגשת המשטרה באקראי, אמורה להיות השפעה בהקשר זה, אך נדרש לטייב את כל היבטי האכיפה לשם הפסקת התוצאה של אכיפה לא שוויונית.

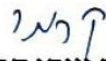
(י) היועצת המשפטית לממשלה מברכת על שיתוף הפעולה המשופר בין גורמי הצבא לגורמי רשות האוכלוסין. על רקע הדיווח כי נאסרת יציאתו של אחד מתוך שישה מעוכבים בנתב"ג בממוצע, לקראת דיון המעקב הבא שייקבע לחודש יולי 2026, מתבקשים גורמי הצבא להעביר פילוח של נתוני איסור היציאה מהארץ לעיון היועצת המשפטית לממשלה.

(יא) גורמי הצבא התבקשו להעביר את הנתונים העדכניים ביותר המצויים בידם בעניין היקף המתגייסים בני הציבור החרדי נכון לשלישון גיוס זה, וכן נתונים עדכניים בנוגע לצעדי אכיפה שננקטו כלפי משתמטים ומי שהוצא בעניינם צו לפי סעיף 12 לחוק שירות ביטחון, בהקדם האפשרי ולכל המאוחר עד ליום 4.6.26, באופן שיאפשר לכלול אותם בהודעת העדכון שעל משיבי המדינה להגיש לבית המשפט.

(יב) היועצת המשפטית לממשלה הודתה לכלל הגורמים על הצגת הדברים הסדורה ועל המאמצים שנעשים ליישום פסק הדין וההחלטה. גורמי הצבא, המשטרה ורשות האוכלוסין, מתבקשים להעביר סיכום זה לידיעת מפכ"ל המשטרה, ראש אכ"א, מ"מ מנכ"ל רשות האוכלוסין ומנהל מערך הדיגיטל.

(יג) יש להמשיך ולפעול ליישום החלטת בית המשפט מיום 24.6.26 על-ידי משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, בלוח הזמנים שנקבע בהחלטה. עותק מסיכום זה יועבר גם ליועצים המשפטיים של משרדים אלו.

בברכה,

ד"ר יונתן קרמר

עוזר ליועצת המשפטית לממשלה